

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

De brief aan de Efeziërs

5. De nieuwe mens in Christus

Hij heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten

Met het oog op de heerlijke toekomst van Israël stelde God door Zijn profeten iets nieuws in het vooruitzicht: "Zie, Ik maak iets nieuws" (Jes 43:19). Deze belofte zou vervuld worden door het sluiten van een nieuw verbond, waarin de mens een nieuwe geest geschonken kon worden. Daarmee zou hij leren met een andere gezindheid te leven voor God en de naaste. Gods volk zou een nieuwe naam hebben, een nieuw verlossingslied zingen, en zich verheugen over de totstandkoming van een nieuwe samenleving op aarde.

Terwijl de volledige vervulling van deze beloften van nieuwheid van leven wacht op de komst van Gods Koninkrijk op aarde in de eindtijd, heeft Zijn heilswerk in Christus de heilssituatie van gelovigen al radicaal veranderd. Het nieuwe is al begonnen: "Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schepping: het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen" (2 Kor 5:17). Dit legt Paulus in deze brief nader uit, aan de hand van de status van de nieuwe mens in Christus.

Direct na de gebruikelijke inleidende groet aan de lezers, volgt een spontane lofprijzing aan God voor de gezegende situatie waarin zij zich nu, met de apostel, bevinden: "Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft." Later zullen wij nader ingaan op wat deze "hemelse gewesten" zijn. In de loop van deze brief wil Paulus de heilrijke toestand waarin zijn lezers – dankzij hun geloof in Christus – zijn gekomen, nog sterker doen uitkomen, door hen te herinneren aan hun vroegere hulpeloze situatie. Zij waren toen dood; want evenals andere heidenen wandelden zij "in de ijdelheid van hun denken, verduisterd in hun verstand, vervreemd van het leven van God om de onwetendheid, die in hen heerst, om de verharding van hun hart" (4:17,18).

Dit verwijt heeft niets persoonlijks, alsof de Efeziërs bijzonder slechte mensen waren, maar doelt op de algemeenheid van zonde in de wereld. De apostel Johannes beschouwt de wereld als een samenleving die wordt beheerst door menselijke hartstochten: "Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en een hovaardig leven, is niet uit de Vader, maar uit de wereld. En de wereld gaat voorbij en haar begeren" (1 Joh 2:16,17). Zo beschouwt ook Paulus dit, als hij de lezers van deze brief herinnert aan hoe "u vroeger gewandeld hebt overeenkomstig deze wereld ... handelende naar de wil van het vlees en van de gedachten, en wij waren van nature, evenzeer als de overigen, kinderen van de toorn" (Efez 2:1-3).

"In Adam allen sterven"

Kenmerkend voor Paulus' brieven is dat hij deze beschouwing van de wereld als een samenleving die in vijandschap met God verkeert, terugvoert naar haar oorsprong in Adam. Hij ziet hem als de vader van de mensheid, en van de wereld die door zijn overtreding is ontstaan. Een wereld waarin mensen zich, in verbondenheid met Adam en elkaar, in een doodstoestand bevinden. Hij geeft deze ongewilde verbondenheid met de eerste mens, met alle noodlottige gevolgen daarvan, aan met de eigenaardige uitdrukking "in Adam": "Want evenals in Adam allen sterven" (1 Kor 15:22). Zij sterven omdat zij als zijn afstammelingen, in hun fysieke verbondenheid met hem, bij zijn zonde betrokken zijn: "Daarom, gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zo is ook de dood tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben" (Rom 5:12). De gehele wereld is een verdorven samenleving in Adam, beheerst door de hartstochten die in ieder mens leven.

"Mede levend gemaakt met Christus"

Tegenover deze droevige situatie van de natuurlijke mens stelt Paulus de nieuwe toestand van allen die in Christus zijn. Op deze wijze zegt hij veel meer dan dat zij nu hoop op leven in de toekomst hebben. En ook meer dan dat zij nu mogen uitzien naar de tijd wanneer zij bij Christus' wederkomst opgewekt zullen worden tot eeuwig leven, om met Hem in heerlijkheid te zijn. Hij zegt dat zij *nu al* met Christus uit de dood tot het leven zijn overgegaan; en zelfs dat zij *nu* met Hem verhoogd zijn: "God echter, die rijk is aan erbarming, heeft, om zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen *mede levend gemaakt met Christus* – door genade bent u behouden – en heeft ons *mede opgewekt* en ons *mede een plaats gegeven* in de hemelse gewesten in Christus Jezus" (2:4-6). Hoe moeten wij zulke woorden – waarin hij de christelijke hoop op toekomstig leven, door de opstanding van het lichaam in de eindtijd, beschouwt als een tot op zekere hoogte al bereikte realiteit – verstaan?

De sleutel tot een goed begrip van Paulus' uitleg, die ook in andere brieven van zijn hand voorkomt, is dat Gods genadige doel met al Zijn kinderen *in de eerste plaats in Christus is bereikt*. De voorstelling dat Hij als God naar de aarde is gekomen, om – als het ware van buiten af, als iemand die zelf geen verlossing nodig had – hun verlossing tot stand te brengen, maakt een goed begrip van zijn heilswerk onmogelijk. Jezus wordt in de Schrift gewoonlijk Mens genoemd, ook na zijn opstanding (Hand 2:22; 17:31; 1 Tim 2:5). Een Mens die uiteraard anders is dan alle andere mensen, omdat Hij Gods eniggeboren Zoon is – verwekt door Zijn heilige kracht, werkzaam in een maagd in Israël. Een Mens die, net als alle andere mensen, aan bloed en vlees heeft deelgehad (Heb 2:14), en in verzoeking kwam: “een, die in alle dingen op gelijke wijze als wij is verzocht geweest” (Heb 4:15). Als Mens heeft Hij gebeden tot “Hem, die Hem uit de dood kon redden” (Heb 5:7). Zijn Vader in de hemel heeft zijn gebed verhoord. En om zijn volkomen gehoorzaamheid tot de kruisdood toe, heeft God Hem eeuwig leven geschonken: “Daarom heeft God Hem uitermate verhoogd” (Flp 2:9; Jes 53:12; Heb 1:9); “Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven, leven te hebben in Zichzelf” (Joh 5:26). In deze brief ziet Paulus Christus' opstanding op de derde dag niet als een vanzelfsprekende gebeurtenis, maar als het voorbeeld bij uitnemendheid van Gods verlossende kracht: “hoe overweldigend zijn kracht is aan ons, die geloven, naar de werking van de sterkte van zijn macht, die Hij heeft gewrocht in Christus, door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand in de hemelse gewesten” (1:19,20). Als de eerste die uit de doden is opgestaan tot eeuwig leven, is Hij het begin van Gods nieuwe schepping (Kol 1:15,18; Op 3:14). Hij is Gods Zoon, omdat God Hem verwekt en uit de dood opgewekt heeft. Alle anderen worden kinderen van God als zij door Hem worden aangenomen vanwege hun verbondenheid met Zijn Zoon.

Op sommige plaatsen in de Schrift wordt Christus' heilswerk inderdaad beschouwd als iets dat Hij *ten behoeve* van anderen heeft gedaan. Christus is voor goddelozen gestorven (Rom 5:6), is voor ons geslacht (1 Kor 5:7), is voor allen gestorven (2 Kor 5:15), is voor ons een vloek geworden (Gal 3:13), heeft Zich voor ons gegeven (Efez 5:2) – om maar enkele voorbeelden te noemen. Deze verklaring komt geheel overeen met die van andere Nieuwtestamentische schrijvers, die vertellen hoe Christus voor een ieder de dood heeft gemaakt (Heb 2:9), voor ons heeft geleden (1 Pet 2:21), en voor ons zijn leven heeft ingezet (1 Joh 3:16). Maar naast zulke formuleringen is de uitdrukking “in Christus”, waarin zijn heilswerk vanuit een andere gezichtshoek wordt gezien, kenmerkend voor Paulus.

“In Christus”

Evenals Paulus de tegenwoordige slechte wereld in haar totaliteit be-

schouwt als een gemeenschap die uit Adam is ontstaan, zo ziet hij daar-
tegenover de nieuwe schepping die Christus tot stand heeft gebracht. In
deze zin noemt hij Adam "een beeld van de komende" (Rom 5:14), en
geeft hij het contrast aan tussen wat door deze twee hoofdfiguren
wordt uitgewerkt: "Want evenals *in Adam* allen sterven, zo zullen ook *in*
Christus allen levend gemaakt worden" (1 Kor 15:22). In de brief aan de
Efeziërs komt de uitdrukking "in Christus" ongeveer twintig keer voor. Maar
ook in andere brieven komt deze verbinding tussen Christus en de zijnen,
aangegeven met "in Christus" en "met Christus", veelvuldig voor.

Op welke wijze een mens, die zich in zijn natuurlijke staat buiten Christus
bevindt, in Hem wordt opgenomen, legt Paulus in de brieven aan de
Galaten en Romeinen uit aan de hand van de doop: "Want u allen, die
in Christus gedoopt bent, hebt u met Christus bekleed ... u allen bent im-
mers één in Christus Jezus" (Gal 3:27,28). En zich het moment herinnerend
waarop hij zelf werd gedoopt, zegt Paulus van bepaalde broeders
dat zij "al vóór mij in Christus geweest zijn" (Rom 16:7).

In zijn uitleg van de betekenis van de doop in Romeinen 6, geeft Paulus in
de eerste plaats aan wat in Christus is gebeurd. Hij is "voor de zonde eens
voor altijd gestorven". Hij heeft zijn menselijk lichaam door kruisiging afge-
legd, en daardoor de zonde veroordeeld in het vlees. Door de majesteit
van de Vader is Hij uit de doden opgewekt, om nooit meer te sterven.
"Zo moet het ook voor u vaststaan" dat voor u hetzelfde geldt, zegt de
apostel. Want wat eenmaal in Christus is gebeurd, is van toepassing
op de dopeling en komt hem ten goede. Niemand kan doen wat Christus
in zijn zondeloosheid deed; en dat wordt ook van niemand anders ge-
vraagd. Wat een mens wel *kan* doen, is zich door middel van de symbo-
liek van de doop verenigen met Christus in zijn kruisiging: "dat onze oude
mens medegekruisigd is", zodat hij ook nu al mag deelnemen in een op-
wekking tot nieuwheid van leven. In de herinnering aan de velen die tij-
dens zijn lange verblijf in Efeze waren gedoopt, schrijft Paulus dat zij
"mede levend gemaakt met Christus", en "mede opgewekt" zijn. Hij
zegt hetzelfde in zijn brief aan de gemeente in Kolosse: "daar u met
Hem begraven bent in de doop. In Hem bent u ook mede opgewekt
door het geloof aan de werking van God, die *Hem* uit de doden heeft
opgewekt" (Kol 2:12).

Zo beschouwd is de doop in Christus een daad van geloof in het evange-
lie, door de vereenzelviging met Christus in zijn zelfverloochening, kruisdood,
opstanding en verhoging. Op deze wijze komt een relatie tot stand
waarin God de Vader van de dopeling wordt. "Want u bent allen zonen
van God, door het geloof, in Christus Jezus. Want u allen, die in Christus ge-
doopt bent, hebt u met Christus bekleed" (Gal 3:26,27). De dopeling heeft
voortaan ook een relatie met Christus als Heer.

De heilstoestand die met de uitdrukking "in Christus" wordt aangegeven, is in wezen geen persoonlijke ervaring van gemeenschap met Christus. Zij beperkt zich niet tot bijzondere momenten van beleving in het gebed en in liederen, of van een bewuste eenwording met Christus, hoe belangrijk de beloofde 'maaltijdviering' met Hem ook is (Op 3:20). Op vele plaatsen wordt "in Christus" gezien als een toestand waarin christenen samen leven. Bijvoorbeeld: de gemeenten in Judea zijn "in Christus" (Gal 1:22, aldus de grondtekst). De vele opvoeders in de gemeente in Korinte zijn "in Christus" (1 Kor 4:15). Er is "één lichaam in Christus" (Rom 12:5). De "heiligen en gelovigen" aan wie deze brief werd geschreven zijn "in Christus" (Efez 1:1).

Naast deze voorstelling van "in Christus" als een gemeenschap met Hem, komt de uitdrukking ook voor in verband met allerlei aspecten van het christelijke leven. God heeft de Efeziërs in Christus uitverkoren (Efez 1:4). In Hem hebben zij de verlossing (Efez 1:7). In Hem zijn gemeenteleden geheiligd (1 Kor 1:2), verzoend (2 Kor 5:19), en gerechtvaardigd (Gal 2:17). In Hem zijn zij die veraf waren dichtbij gekomen (Efez 2:13), en zij ontvangen vergeving (Efez 4:32). Er zijn ook plaatsen waar "in Christus" betrekking heeft op het dagelijks leven en de dagelijkse dienst voor God. Paulus spreekt de waarheid in Christus (Rom 9:1), roemt in Christus (Rom 15:17), spreekt van zijn wegen in Christus (1 Kor 4:17), zijn gevangenschap in Christus (Flp 1:13), en zegt dat gelovigen zelfs sterven in Christus (1 Tes 4:16).

De voorstelling achter dit veelvuldig gebruik van "in Christus" is die van een sfeer, regime, gemeenschap, of geestelijke levenssfeer, waarin de gelovige bij Christus betrokken is. Jezus gebruikte hiervoor het woord 'Koninkrijk' of 'koningschap', dat met zijn komst is ontstaan. Als de profeet die de vroegere bedeling afsloot, stond zelfs Johannes de Doper daar buiten. Want pas met Jezus' optreden als de lang beloofde Koning, kon zijn Koninkrijk – zij het in beperkte zin – ontstaan: "De wet en de profeten gaan tot Johannes; sinds die tijd wordt het evangelie gepredikt van het Koninkrijk van God en ieder dringt zich erin" (Luc 16:16). Met Jezus' komst breekt het Koninkrijk zich baan met kracht, en krachtdadige mensen gebruiken gretig en vastberaden de gelegenheid de sfeer van zijn koningschap binnen te treden (Mat 11:11-13). En omdat dit koningschap nu vanuit de hemel wordt uitgeoefend, kan Paulus schrijven: "Hij [God] heeft ons verlost en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van zijn liefde" (Kol 1:13) en: "Wij zijn burgers van een rijk in de hemelen" (Flp 3:20). Het wereldwijde Koninkrijk van Christus, en de volmaakte gemeenschap waarin Gods profeten, apostelen en alle heiligen in volmaaktheid en heerlijkheid zullen leven, moeten nog komen. Dat zou gebeuren na de wederkomst van Christus en de opstanding uit de doden. Maar nu de Koning er is, en met macht en gezag onder zijn volk leeft, is zijn Rijk als zodanig een realiteit. Hij is de Koning aan wie

zijn onderdanen nu al loyaliteit en gehoorzaamheid bewijzen; de Heer aan het hoofd van Gods familie, waarin zij vriendschap en gemeenschap ervaren; het Hoofd van het lichaam, waarin zij als leden werkzaam zijn.

“In de hemelse gewesten”

Nauw aansluitend bij deze voorstelling maakt Paulus in deze brief een enkele keer melding van “hemelse gewesten”. In de grondtekst is dit één woord, dat op andere plaatsen bijvoeglijk wordt gebruikt. Hier echter wordt het als zelfstandig naamwoord gebruikt. Salomo sprak eens van de “hemel van de hemelen”, “de vaste plaats van uw woning” (1 Kon 8:27,39), de plaats van Gods troon en daarom de zetel van heerschappij over het heelal. “De HERE heeft zijn troon in de hemel gevestigd, zijn koningschap heerst over alles” (Ps 103:19), dichtte David in een psalm. Dit is blijkbaar wat Paulus voor ogen heeft, als hij spreekt over Gods verhoging van Christus: “door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand in de hemelse gewesten, boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij” (Efez 1:20,21).

In de inleidende lofprijzing duidt het woord de verheven levenssfeer aan, waarin allen die in Christus zijn met geestelijke gaven worden gezegend. Dit staat tegenover de “kostelijkste gave van de aarde” en “de vrucht van uw bodem”, die Mozes het volk Israël beloofde (Deut 33:16; 28:4,5): “Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus” (Efez 1:3). De eerste zegen heeft betrekking op het tijdelijke, op wat zij voor hun aardse bestaan nodig hebben. De tweede zegening heeft betrekking op het eeuwige, op wat zij ontvangen voor het bereiken van volmaakt en eeuwig leven in de toekomst. Dankzij haar verbondenheid met Christus wordt zijn gemeente toegang tot deze tweede, geestelijke levenssfeer verleend: “... en heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus” (2:6). Dezelfde gedachte verwoordt Paulus op andere wijze in zijn brief aan de Kolossenzen, die hij mogelijk ongeveer tegelijkertijd schreef: “Indien u dan met Christus opgewekt bent, zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want u bent gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God. Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook u met Hem verschijnen in heerlijkheid” (Kol 3:1-4). Omdat zijn Heer in de hemel is, hoort zijn discipel die in de wereld moest blijven zijn leven geheel op Hem te richten, beseffend dat hij deelt in de heerlijkheid die zijn gemeente al is geschonken, en reikhalzend uitzierend naar zijn verschijning uit de hemel.

A.H./J.K.D.